ਅਬਦੁਲ ਵਹਾਬ

ਬਨਾਮ

ਮਧਿਆ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ

(2022 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 340)

ਮਾਰਚ 04, 2022

[ਕੇ. ਐਮ. ਜੋਸਫ ਅਤੇ ਹ੍ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਰਾਯ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, 1973: ਸ.482 – ਸ.482 ਅਧੀਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿ ਮ.ਪ੍ਰ. ਗੋਵੰਸ਼ ਵਧ ਪ੍ਰਤੀਬੰਧ ਐਕਟ, 2004 ਅਧੀਨ ਸ.1(15) ਅਤੇ ਮ.ਪ੍ਰ. ਗੋਵੰਸ਼ ਵਧ ਪ੍ਰਤੀਬੰਧ ਨਿਯਮ, 2012 ਦੇ ਨਿਯਮ 5 ਅਧੀਨ ਜ਼ਬਤੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ – ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਟਰੱਕ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 17 ਗਾਂ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਲੋਡ ਸੀ, ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ – ਮ.ਪ੍ਰ. ਗੋਵੰਸ਼ ਵਧ ਪ੍ਰਤੀਬੰਧ ਐਕਟ, 2004 ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨਾਲ ਕ੍ਰੂਰਤਾ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 1960 ਅਧੀਨ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ – ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ – ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਐਕਟਾਂ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ – ਫਿਰ ਵੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਟਰੱਕ ਦੀ ਜ਼ਬਤੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ – ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸ.482 ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਬਤੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜ਼ਬਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਇਸ ਟਿੱਪਣੀ ਨਾਲ ਕਿ ਦੋ ਫੋਰਮਾਂ ਅੱਗੇ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਵਾਹਨਾਂ/ਉਪਕਰਣਾਂ ਦੀ ਜ਼ਬਤੀ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੋਰ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ 2004 ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜ਼ਬਤੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸ.482 ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ – ਇਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ – ਫੈਸਲਾ: 2004 ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਾਨ-ਓਬਸਟੈਂਟੇ ਕਲੋਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ – ਸ.11(4) ਦੇ 2004 ਐਕਟ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੋਜ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤੀ ਸਬੰਧੀ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ – ਮ.ਪ੍ਰ. ਗੋਵੰਸ਼ ਵਧ ਪ੍ਰਤੀਬੰਧ ਨਿਯਮ, 2012 ਦੇ ਨਿਯਮ 5 ਅਤੇ 6 ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ 2004 ਐਕਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਗਾਂ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਅਤੇ ਬੀਫ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਸ.100 ਅਧੀਨ – ਇਸ ਲਈ, ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਕੋਰਟਾਂ ਸਮੇਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਧੀਨ ਸ. 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ – ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਟਰੱਕ ਸਿਰਫ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਲਾਗੂ

ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ, ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਰੋਕ ਕੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ...

ਮੂਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਅੰਤ ਬਰੀਤਾ 'ਤੇ ਹੋਇਆ – ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਟਰੱਕ ਦੀ ਜਬਤੀ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਚ ਬਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਮਨਮਾਨੀ ਵੰਚਿਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ – ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ – ਆਰਟ.300ਏ.

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ: ਆਰਟ.300ਏ – ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਆਨੰਦ ਤੋਂ ਵੰਚਿਤੀ – ਜਬਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਆਨੰਦ ਤੋਂ ਵੰਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ – ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟ.300ਏ ਮੁਤਾਬਕ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀ ਸੰਪਤੀ ਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਵੰਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ – ਇਸ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਤੋਂ ਵੰਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਰਾਜ ਨੂੰ, ਅੰਤਰ-ਆਲਿਆ, ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਪਤੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਮੁਨਾਫੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਉਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਹਿੱਤ ਲਈ ਵੰਚਿਤੀ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਹੈ।

ਐਮ.ਪੀ. ਗਾਂ ਵਧ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 2004 : ਐਸ.134 – ਜਬਤੀ ਹੁਕਮ, ਉਚਿਤਤਾ ਦਾ – ਸਬੂਤ ਦਾ ਬੋਝ – 2004 ਐਕਟ ਦਾ ਐਸ.134, ਜੋ ਸਬੂਤ ਦਾ ਬੋਝ ਬਦਲਦਾ ਹੈ, ਜਬਤੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਪਰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਈ ਹੈ – 2004 ਐਕਟ ਦੇ ਐਸ.134 ਦੇ ਵਰਤਾਰੇ ਨਾਲ, ਜਬਤੀ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਬੋਝ, ਰਾਜ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਜਬਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸ਼ਿਫਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ: 1. 2004 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11(4), ਖੋਜ ਅਤੇ ਜਬਤੀ ਸਬੰਧੀ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 11ਏ(4) ਅਪੀਲਤ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਅੰਤਰਿਮ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੀ ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਰਿਹਾਈ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਐਮਪੀ ਗੌਵੰਸ਼ ਵਧ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ੇਧ ਨਿਯਮ, 2012 ਦੇ ਨਿਯਮ 5 ਅਤੇ 6, ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ 2004 ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 4, 5, 6,6ਏ ਅਤੇ 6ਬੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਵਾਹਨ, ਗਾਂ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਅਤੇ ਬੀਫ ਨੂੰ ਜਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 100 ਅਨੁਸਾਰ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ 2004 ਐਕਟ ਅਤੇ 2012 ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਵਾਹਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਗਲਤ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਮ.ਪੀ. ਗਾਂ ਵਧ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 2004 ਅਧੀਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਕੋਰਟਾਂ ਸਮੇਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਸ਼ੇਤਰ ਦੀ ਕਸਰਤ ਦੀ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਧਾਰਾ 482 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਯੋਗ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 14][319-ਬੀ-ਈ]

2. ਜਬਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਆਨੰਦ ਤੋਂ ਵੰਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 300ਏ ਮੁਤਾਬਕ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀ ਸੰਪਤੀ ਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਵੰਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਤੋਂ ਵੰਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਰਾਜ ਨੂੰ, ਅੰਤਰ-ਆਲਿਆ, ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ

ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਪਤੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਮੁਨਾਫੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਉਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਹਿੱਤ ਲਈ ਵੰਚਿਤੀ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਹੈ।

[ਪੈਰਾ 17]

3. ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜਬਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਟਰੱਕ ਮਾਲਕ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਬੋਝ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। 2004 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13ਏ, ਜੋ ਸਬੂਤ ਦਾ ਬੋਝ ਸਥਾਨਾਂਤਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਬਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਪਰ ਅਭਿਯੋਗ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਈ ਹੈ। 2004 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13ਏ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜਬਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਬੋਝ ਰਾਜ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸਥਾਨਾਂਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜੋ ਜਬਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਟਰੱਕ ਕੇਵਲ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ, ਜਦੋਂ ਮੂਲ ਕਾਰਵਾਈ ਬਰੀਤਾ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਰੋਕ ਕੇ ਫਿਰ ਜਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਟਰੱਕ ਦਾ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾਸ 19, 2013]

4. 2004 ਦੇ ਐਕਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਜ਼ਾਤਮਕ ਅਤੇ ਨਿਵਾਰਕ ਹੈ। 2004 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਤੇ ਐਮ.ਪੀ. ਗੋਵੰਸ਼ ਵਧ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ੇਧ ਨਿਯਮ, 2012, ਦੇ ਨਿਯਮ 5, ਧਾਰਾਵਾਂ 4,5,6, ਅਤੇ 6ਏ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਾਹਨ ਦੀ ਜਬਤੀ ਅਤੇ ਜਬਤੀ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਬਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਭਿਯੋਗ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੋਵੇਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਚਲ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਜਬਤੀ ਸਬੰਧੀ ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਅਸਰਦਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ। ਜਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ 2004 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 4, 5, 6, 6ਏ ਅਤੇ 6ਬੀ ਅਧੀਨ ਉਲੰਘਣਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਬਤੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਜਿਥੇ ਅਪਰਾਧੀ/ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਭਿਯੋਗ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਬਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਜਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਆਪਰਾਧਿਕ ਟ੍ਰਾਇਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਕੱਲੋਬਾਈ (2017) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 502; ਨਿਤੇਸ਼ ਪੁੱਤਰ ਧਨਨਲਾਦ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (2016) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਐਮ.ਪੀ. 7622; ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਉਦੈ ਸਿੰਘ (2020) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 733 ; [2019] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 254 ; ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮਧੁਕਰ ਰਾਓ (2014) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 648 ; [2008] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 413 ; ਮੁਬਾਰਕ ਬਨਾਮ 2008 ; ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (2000) 1 ਐਮ.ਪੀ. ਐਲ.ਜੇ. 289 (ਐਫ.ਬੀ.); ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸੁਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਰਾਣਾ (2004) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1229[2004] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 870 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾਅ ਹਵਾਲਾ

(2017) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 502 ਪੈਰਾ 11.1 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2019] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 154 ਪੈਰਾ 12 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2008] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 413 ਪੈਰਾ 15 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2004] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 870 ਪੈਰਾ 18 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲਾਤੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ : ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ.340 ਦੀ 2022।

15.05.2019 ਨੂੰ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੰਦੌਰ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਵਿਵਿਧ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਾ ਨੰਬਰ.1813 ਦੀ 2019 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਪੁਲਕਿਤ ਤਾਰੇ, ਆਦਿਤਿਆ ਸ਼ੇਖਰ, ਬੈਭਵ ਗੌਲੰਤ, ਅਧਿਵਕਤਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ। ਅਭਿਨਵ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਸੰਨੀ ਚੌਧਰੀ, ਅਧਿਵਕਤਾ ਜਵਾਬੀ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਐਚ.ਆਰ.ਆਈ.ਐਸ.ਐਚ.ਆਈ.ਕੇ.ਐਸ.ਐਚ. ਰੌਏ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

1. ਪੁਲਕਿਤ ਤਾਰੇ ਜੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਧਿਵਕਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਅਭਿਨਵ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ ਜੀ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਧਿਵਕਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ।

2. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

3. ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਚੁਣੌਤੀ ਅਗਰ ਮਾਲਵਾ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਗਊ ਵਧ ਪ੍ਰਤੀਬੰਧ ਐਕਟ, 2004 ('ਜਿਸਨੂੰ ਅੱਗੇ '2004 ਦਾ ਐਕਟ' ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੀ ਧਾਰਾ 11(5) ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕਸਰਤ ਕਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਗੋਵੰਸ਼ ਵਧ ਪ੍ਰਤੀਬੰਧ ਨਿਯਮ, 2012 ਦੇ ਨਿਯਮ 5 ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਟਰੱਕ (ਨੰਬਰ ਐਮ.ਪੀ./09/ਜੀ.ਐਫ./2159) ਦੇ ਜ਼ਬਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਾਰੀਖ 09.08.2017 ਨੂੰ ਹੈ। ਜ਼ਬਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ 22.9.2018 ਨੂੰ ਉੱਜੈਨ ਦੇ ਵਾਧੂ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜ਼ਬਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉੱਜੈਨ ਦੇ ਤੀਜੇ ਵਾਧੂ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੋਧ ਨੰਬਰ.211/2018 ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਟਰੱਕ ਮਾਲਕ ਨੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 482 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਥੇ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਦੀਆਂ ਫੋਰਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ, ਜਦੋਂਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜ਼ਬਤੀ ਦੇ ਟਰੱਕ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਤੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਬਰੀਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ।

4. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਟਰੱਕ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 17 ਗਾਂ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਲੋਡ ਸੀ, ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਵਾਹਨ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ, ਸੁਰੇਂਦਰ ਅਤੇ ਟਰੱਕ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ, ਨਾਜ਼ੀਰ, ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕ੍ਰਾਈਮ ਨੰਬਰ 10/2013 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਕੰਨੋਦ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਗਰ ਮਾਲਵਾ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 4 ਅਤੇ 9 ਦੇ ਅਧੀਨ 2004 ਐਕਟ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 11 (1) (ਡੀ) ਦੇ ਨਾਲ **ਜਾਨਵਰਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ੁਲਮ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ**, 1960 ('ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ 1960 ਐਕਟ') ਲਈ ਅਪਰਾਧਾਂ ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਸਮੇਤ ਟਰੱਕ ਮਾਲਕ, ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਚਾਰਜ ਸ਼ੀਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

5. **ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਪਹਿਲੀ ਕਲਾਸ, ਅਗਰ ਮਾਲਵਾ ਨੇ, ਇੰਟਰ ਅਲੀਆ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ**:

"1. **ਕੀ ਉਪਰੋਕਤ ਮਿਤੀ, ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ 17 ਬੁੱਲਾਂ ਦੇ ਵਧ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਕਿ ਬੁੱਲਾਂ ਦਾ ਵਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਵਾਜਾਈ ਜਾਂ ਆਵਾਜਾਈ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਧ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਰਪਣ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ?**"

6. 28.11.2016 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ (ਅਨੁਬੰਧ ਪੀ-1) ਅਧੀਨ, ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਉੱਤੇ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜੱਜ ਨੇ ਨਿਸਚਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਚਾਰਜ ਦੀ ਮੁੱਖ ਸਮੱਗਰੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਕਿ ਗਾਂ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਨੂੰ "ਇਸ ਦੇ ਵਧ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ" ਲਿਜਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 2004 ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਚਾਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ 1960 ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦੇ ਚਾਰਜਾਂ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ 2004 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਚਾਰਜਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਵੀ ਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰਜਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

7. ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ 09.08.2017 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਟਰੱਕ ਦੀ ਜ਼ਬਤੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ, 2004 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ, ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਬਰੀਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਰੀਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਭਿਯੋਜਨ ਗਵਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਆਈਓ) ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਗਵਾਹਾਂ ਪੀਡਬਲਿਊ1 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਿਊ2 ਨੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਮਨਸਾ ਵਾਲੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਕਤਲ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਗਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਪਸ਼ੂ ਚਿਕਿਤਸਾ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਪੀਡਬਲਿਊ4) ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜਾਨਵਰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮਕਸਦ ਲਈ ਉਪਯੁਕਤ ਸਨ। ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਅਭਿਯੋਜਨ ਦਾ ਕਤਲ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕੇਸ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਸਮਰਥਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ।

8. ਟਰੱਕ ਦੀ ਜ਼ਬਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਰੱਦ ਹੋਣ ਦੇ ਖਿਲਾਫ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ, ਸ੍ਰੀ ਪੁਲਕਿਤ ਤਾਰੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਚਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਸੰਬੰਧਿਤ

ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਤਾਂ ਵਾਹਨ ਦੀ ਜ਼ਬਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸਮਕਾਲੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ **ਨਿਸਾਰ ਪੁੱਤਰ ਧੋਂਡਾਲੀਆ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ** ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ 2004 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਵਾਹਨ ਦੀ ਜ਼ਬਤੀ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿ ਜਦ ਤੱਕ ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਾਹਨ ਦੀ ਜ਼ਬਤੀ ਅਣਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗੀ।

9. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸ੍ਰੀ ਅਭਿਨਵ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਵੱਖ ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਵਾਹਨ ਦੀ ਜ਼ਬਤੀ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਇਕੱਠੇ ਚਲਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਫਿਰ 2004 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13ਏ ਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਬੂਤ ਦਾ ਬੋਝ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਹੈ। ਉਹ ਹੋਰ ਪਸ਼ੂ ਸਹਾਇਕ ਸਰਜਨ, ਅਰਵਿੰਦ ਮਹਾਜਨ (ਪੀਡਬਲਿਊ-4) ਦੇ ਸਬੂਤ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿ ਪੀਡਬਲਿਊ-4 ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਟਰੱਕ ਦੀ ਜ਼ਬਤੀ ਲਈ ਪਰਯਾਪਤ ਔਚਿਤਾ ਹੈ।

10. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਵੱਲੋਂ ਟਰੱਕ ਦੀ ਜ਼ਬਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਇਸ ਟਿੱਪਣੀ ਨਾਲ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਦੋ ਫੋਰਮਾਂ ਅੱਗੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਅਭਿਯੋਜਨ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਵਾਹਨਾਂ/ਉਪਕਰਣਾਂ ਦੀ ਜ਼ਬਤੀ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ 2004 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜ਼ਬਤੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ।

11. **ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤੀ ਜੰਗਲ ਐਕਟ, 1927 ਅਧੀਨ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਕੈਲਾਬਾਈ** ਜਿੱਥੇ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਬਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਮੁੱਖ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਨਿਵਾਰਕ ਤੰਤਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਾਹਨ ਦੇ ਹੋਰ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਹੈ।

11.2 **ਇਸੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤੀ ਜੰਗਲ ਐਕਟ, 1927 ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ ਅਰਥਾਤਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਨ ਉਪਜ (ਵਪਾਰ ਵਿਨਿਯਮ) ਅਧਿਨਿਯਮ, 1969** ਅਧੀਨ ਜ਼ਬਤੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 15-ਸੀ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਪਾਬੰਦੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। 1969 ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਅਧੀਨ ਜ਼ਬਤੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ;

“ਕਿ ਧਾਰਾ 15 ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਉਲਲੇਖਿਤ ਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਦੋਸ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਨਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਵੇ ਕਿ ਕਿਹੇ ਗਏ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਜੰਗਲ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।”

11.3 ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੈਲਾ ਬਾਈ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਸਬੰਧੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

12. ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜੱਜ ਨੇ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਉਦੇ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਵਾਹਨ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਸਹਿਜ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ। ਚੂੰਕਿ ਜ਼ਬਤੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਜੰਗਲ ਐਕਟ, 1927 ਦੀ ਧਾਰਾ 52(3) ਅਧੀਨ (ਜੋ ਕਿ ਐਮ.ਪੀ ਐਕਟ 25 ਦੇ 1983 ਦੁਆਰਾ ਬਦਲੀ ਗਈ ਸੀ) ਅਧੀਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਉਸ ਐਕਟ (ਅਤੇ ਐਮ.ਪੀ ਦੇ ਜੰਗਲ ਐਕਟ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ) ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੋਰ, ਧਾਰਾ 52-ਸੀ(1) ਵਿੱਚ ਨਾਨ-ਓਬਸਟੈਂਟੇ ਕਲੌਜ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡਿੰਗ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੱਤਾ। ਨਤੀਜਤਨ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਅਧੀਨ ਲੈ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੈਸੇਜ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:-

29.3. ਧਾਰਾ 52-ਸੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 52 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਅਧੀਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਵਲੋਂ ਇੱਕ ਸੂਚਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਉੱਤੇ, ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ, ਇੱਕ ਅਧਿਕ੍ਰਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਇੱਕ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ (ਧਾਰਾਵਾਂ 52, 52-ਏ ਅਤੇ 52-ਬੀ ਅਧੀਨ) ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ, ਹਵਾਲਗੀ, ਨਿਪਟਾਨ ਜਾਂ ਵੰਡ ਸੰਬੰਧੀ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖੇਗਾ, ਜਿਸ ਸੰਬੰਧੀ ਜ਼ਬਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਧਾਰਾ 52-ਸੀ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਾਨ ਓਬਸਟੈਂਟੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ ਜੋ ਫਾਰੈਸਟ ਐਕਟ, 1927 ਜਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਉਲਟ ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਬਚਾਅ ਹੈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 52 ਅਧੀਨ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 61 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 52 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4)(ਏ) ਅਧੀਨ ਜ਼ਬਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਉੱਤੇ, ਧਾਰਾ 52-ਸੀ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਬਾਰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ

29.4. ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਜ ਸੰਬੰਧੀ ਫਾਰੈਸਟ ਐਕਟ, 1927 ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੋਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਯੋਜਨਾ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਦੇਸ਼, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 482 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਵਾਹਨ ਦੀ ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਧਿਕ੍ਰਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਜ਼ਬਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 451 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸੀ।

13. ਉਪਰੋਕਤ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੰਗਲਾਂ ਤੋਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਟਾਏ ਗਏ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਜ਼ਬਤੀ, ਕਬਜ਼ੇ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ ਅਧਿਕ੍ਰਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ

ਅਧੀਨ ਜ਼ਬਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਧਿਕ੍ਰਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਹੀ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਅੰਤਰਿਮ ਹਿਰਾਸਤ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਦੂਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

14. ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 482, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ

ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਪਾਰੀ ਮਟੀਰੀਆ ਨਹੀਂ ਹਨ 2004 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨਾਲ। ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ, 2004 ਦਾ ਐਕਟ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ, ਕੋਈ ਨਾਨ ਓਬਸਟੈਂਟੇ ਕਲਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫਾਰੈਸਟ ਐਕਟ, 1927 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 52-C(1) ਵਿੱਚ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਮ.ਪੀ.ਐਕਟ 25 ਦੇ 1983 ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਜਾਂ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਨ ਉਪਜ (ਵਿਆਪਾਰ ਵਿਨਿਯਮ) ਅਧਿਨਿਯਮ, 1969 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 15-C ਜੋ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਉੱਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਲਾਭਦਾਇਕ ਤੌਰ ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ 2004 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11(4), ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਖੋਜ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 (4) ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅੰਤਰਿਮ ਪੜਾਅ ਤੇ ਹੀ ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਰਿਹਾਈ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਐਮ.ਪੀ. ਗੌਵੰਸ਼ ਵਧ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ੇਧ ਨਿਯਮ, 2012 ਦੇ ਨਿਯਮ 5 ਅਤੇ 6 ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ 2004 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 4, 5, 6, 6A ਅਤੇ 6B ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਾਹਨ, ਗਾਂ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਅਤੇ ਬੀਫ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 100 ਅਨੁਸਾਰ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ 2004 ਦੇ ਐਕਟ ਅਤੇ 2012 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਵਾਹਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਗਲਤ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਮ.ਪੀ. ਗੌ ਵਧ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ੇਧ ਐਕਟ, 2004 ਅਧੀਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਸਮੇਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕਸਰਤ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 482 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਲਈ ਯੋਗ ਸੀ।

15. ਐਮ.ਪੀ. ਇਸ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਸਹਾਰਾ, ਅਸੀਂ ਸਟੇਟ ਆਫ ਐਮ.ਪੀ ਬਨਾਮ ਮਧੁਕਰ ਰਾਓ1 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰੇਸ਼ੋ ਤੋਂ ਲੱਭਦੇ ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਯਾਨੀ ਕਿ ਵਾਈਲਡ ਲਾਈਫ (ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1972 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕਰਦਿਆਂ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਵਾਹਨ ਦੀ ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 451 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 50(2) ਅਧੀਨ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਉੱਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉੱਤੇ ਰੋਕ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਗਲਾ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 50(4) ਅਧੀਨ, ਜਿਸ ਅਧੀਨ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ (ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ) ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇਗਾ।

16. ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ, ਸਟੇਟ ਆਫ ਐਮ.ਪੀ ਬਨਾਮ ਮਧੁਕਰ ਰਾਓ2 ਨੇ ਮਧੁਕਰ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਐਮ.ਪੀ3 ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ, ਜਿੱਥੇ ਜਸਟਿਸ ਡੀ.ਐਮ ਧਰਮਾਧਿਕਾਰੀ, ਪੂਰੀ ਬੈਂਚ ਲਈ ਲਿਖਦੇ ਹੋਏ, ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਵਾਈਲਡਲਾਈਫ (ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1972 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 39(1)(ਡੀ) ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ, ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਕਿ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਇਹ ਪੈਰਾ 18 ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ,

"18... ਜੇਕਰ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲੱਗਣ 'ਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਰਾਜ ਦੀ ਮਿਲਕੀਅਤ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮ ਦੀ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵੀ ਕਦੇ ਰਿਹਾਈ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ। ਧਾਰਾ 39 ਦੀ ਉਪਧਾਰਾ (ਡੀ) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਨਿਯਮ ਅਤੇ ਕੋਡ ਦੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨਾਲ ਤਰਕਸੰਗਤ ਅਤੇ ਸਮਰੂਪ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਮਿਲ ਕੇ ਜੁਰਮਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲੱਗਣ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਜ਼ਬਤੀ ਨਾਲ ਜਾਇਦਾਦ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀਵਾਰੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 39(1) ਦੀ ਉਪਧਾਰਾ (ਡੀ) ਦੇ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਅਸੰਵਿਧਾਨਿਕਤਾ ਦੀ ਖਾਮੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਅਰਥ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਧਿਨਿਯਮ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਜ਼ਬਤੀ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਪਾਰ, ਪੇਸ਼ੇ ਜਾਂ ਕਿਤੇ ਲਈ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਅਤਿਕ੍ਰਮਣ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 19(1)(ਗ) ਅਧੀਨ ਆਪਣਾ ਵਪਾਰ, ਪੇਸ਼ਾ ਜਾਂ ਵਪਾਰ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।"

17. ਜ਼ਬਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਆਨੰਦ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 300ਏ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਰਾਜ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਇੰਟਰ-ਅਲੀਆ, ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਲਈ ਵਾਂਝਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ।

18. ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਉਪਯੋਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਬਨਾਮ ਸੁਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਰਾਣਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜੰਗਲ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1927 (ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਅਧਿਨਿਯਮ 22 ਦੇ 1988 ਅਧੀਨ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸ਼ਾਮਲਾਂ) ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਜੋ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ" ਜ਼ਬਤੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਤੱਤ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਨਹੀਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੈਸੇਜ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ:

"26. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 59-ਏ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਜੰਗਲ ਉਤਪਾਦ ਦੀ ਜ਼ਬਤੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਾ ਤਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਜ਼ਾ। ਪਰ, ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਸਿਰਫ ਤਦ ਹੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਵੈਧ ਜ਼ਬਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜੰਗਲ ਉਤਪਾਦ ਦੇ ਮਾਲਕਾਨਾ ਹੱਕਾਂ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਜੰਗਲ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਜ਼ਬਤੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 59-ਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਵਾਹਨ ਸਬੰਧੀ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਵਿਵੇਕਾਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਧਾਰਾ 59-ਬੀ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਵਾਲੀ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਵਾਹਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਾਹਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਾਂ ਸਾਂਝ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਜੰਗਲ ਉਤਪਾਦ ਨੂੰ ਲੈ ਜਾਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਹਤਿਆਤਾਂ ਵਰਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।"

19. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਬਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਟਰੱਕ ਮਾਲਕ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਬੋਝ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ 2004 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13ਏ, ਜੋ ਸਬੂਤ ਦਾ ਬੋਝ ਸ਼ਿਫਟ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜ਼ਬਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਅਭਿਯੋਜਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਈ ਹੈ। 2004 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13ਏ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਜ਼ਬਤੀ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਬੋਝ ਰਾਜ ਅਥਾਰਟੀ 'ਤੇ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸ਼ਿਫਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਜ਼ਬਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

20. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਟਰੱਕ ਸਿਰਫ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ, ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਰੋਕ ਕੇ ਫਿਰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਦੋਂ ਮੂਲ ਕਾਰਵਾਈ ਬਰੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਟਰੱਕ ਦਾ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

21. ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ 2004 ਦੇ ਐਕਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਜ਼ਾਤਮਕ ਅਤੇ ਨਿਵਾਰਕ ਸੁਭਾਵ ਦਾ ਹੈ। 2004 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਤੇ ਐਸ. ਐਮ.ਪੀ. ਦੇ ਨਿਯਮ 5।

ਗੋਵੰਸ਼ ਵਧ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ੇਧ ਨਿਯਮ, 2012, ਧਾਰਾਵਾਂ 4,5,6, 6A ਅਤੇ 6B ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਾਹਨ ਦੀ ਜ਼ਬਤੀ ਅਤੇ ਕੁਰਕੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅੱਗੇ ਕੁਰਕੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਭਿਯੋਗ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੋਵੇਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਚਲ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਵਰਤੀ ਗਈ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਕੁਰਕੀ ਸਬੰਧੀ ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਅਸਰਦਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਜਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ 2004 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾਵਾਂ 4, 5, 6, 6A ਅਤੇ 6B ਦੀਆਂ ਉਲੰਘਣਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸੁਤੰਤਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੁਰਕੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਅਪਰਾਧੀ/ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਭਿਯੋਗ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਕੁਰਕੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਆਪਰਾਧਿਕ ਟ੍ਰਾਇਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਜੁੜਾਵ ਜੋੜਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਭਿਯੋਗ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਟਰੱਕ ਦੀ ਕੁਰਕੀ, ਉਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮਨਮਾਨੀ

ਵੰਚਿਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 300A ਅਧੀਨ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ, ਇੱਥੇ ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨਿਸਚਿਤ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦਾ ਕੁਰਕੀ ਦਾ ਹੁਕਮ (ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨਾ), ਨਾ ਸਿਰਫ ਮਨਮਾਨੀ ਹੈ ਪਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਅਸੰਗਤ ਹੈ।

22. ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦਾ ਕੁਰਕੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜਤਨ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਇਸ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਖਰਚੇ ਦੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁੰਜਲ

ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate